

Публіцистика Володимира Целевича на сторінках галицької періодики.

(“Діло”, “Свобода”, “Письмо з Просвіти”)

Треба жити для інших, якщо хочеш жити для себе (лат.)

Володимир Михайлович Целевич (1890–1943 ?) – галицький політичний діяч, правознавець, публіцист, редактор, визначний діяч Українського національно-демократичного об'єднання. У нас в Україні це ім'я було не стільки забуте, як заборонене. Володимир Целевич освіту здобув у Львівському університеті. Зі студентських років брав активну участь у громадському та культурному житті. Був послом до польського Сейму, а також заступником голови Українського посольського клубу, активним просвітницьким діячем. У 1925–1928 рр. та 1932–1937 рр. – генеральний секретар Українського національно-демократичного об'єднання. У 1932–1935 рр. Володимир Целевич редагував політичний, просвітній і господарчий часопис “Свобода” – орган УНДО, друкував свої статті у газеті “Діло”.

У численних промовах, політико-правових бесідах, публікаціях Володимир Целевич проявляв свій високий культурно-освітній інтелектуальний рівень. Його численні публікації висвітлюють проблеми тогочасного життя українців. Він завжди наголошував на тому, що необхідно розраховувати саме на власні сили і, долаючи можливі перепони, розбудовувати всі ділянки життя в Україні.

Публікації соціально-політичної та пропагандистсько-ідеологічної проблематики

1. В обороні самоуправи : промова посла Володимира Целевича на пленарному засіданні сойму дня 31 січня 1930 р. при законопроекті про виборчу ординацію до міських рад в Галичині / Володимир Целевич // Діло. – 1930. – 5 лют. (чис. 27). – С. 1 ; 6 лют. (чис. 8). – С. 3–4.
2. В обороні українських прав у судівництві : промови послів Целевича, Пеленського та Великановича на бюджетовій комісії сойму в дискусії над бюджетом міністерства справедливости // Діло. – 1938. – 25 січ. (чис. 16). – С. 7.
Про права української мови в судочинстві.
3. Вибори до воєвідських рад і воєвідських відділів : завершення перебудови органів територіяльної самоуправи / Володимир Целевич // Діло. – 1935. – 16 жовт. (чис. 276). – С. 1.
Йдеться про те, що українці мають рішуче виступити за зміни основ системи територіяльного управління на своїй етнічній території.
4. Вибори до громадського самоврядування на північно-західних землях / Володимир Целевич // Діло. – 1930. – 25 черв. (чис. 138). – С. 1.
Про законодавче закріплення самоврядування на українських землях.
5. Виборча ординація до сенату / Володимир Целевич // Діло. – 1935. – 16 лип. (чис. 186). – С. 5 ; 17 лип. (чис. 187). – С. 5–6 ; 18 лип. (чис. 188). – С. 3–4.
Подано закон про виборчу ординацію з коментарем автора.
6. Виборча ординація до сойму : напередодні виборів до польських законодавчих установ / Володимир Целевич // Діло. – 1935. – 9 лип. (чис. 179). – С. 4–5 ; 10 лип. (чис. 180). –

- С. 4–5 ; 11 лип. (чис. 181). – С. 4–5 ; 12 лип. (чис. 182). – С. 4–5 ; 13 лип. (чис. 183). – С. 3–4 ; 14 лип. (чис. 184). – С. 5–6 ; 15 лип. (чис. 185). – С. 3.
7. Виконавчі розпорядки до виборчої ординації до сойму і сенату / Володимир Целевич // Діло. – 1935. – 20 лип. (чис. 190). – С. 5–6 ; 21 лип. (чис. 191). – С. 5–6 ; 22 лип. (чис. 192). – С. 3.
  8. Виборчий регулямін до волосних управ у Галичині / опрацював Володимир Целевич // Свобода. – 1935. – 27 січ. (чис. 3). – С. 5–8.
  9. Виборчий регулямін до повітових виділів у Галичині / опрацював Володимир Целевич // Свобода. – 1935. – 12 трав. (чис. 17). – С. 5–8.
Подано роз'яснення про організацію виборчого процесу у Галичині.
  10. Виборчий регулямін до повітових рад в Галичині / опрацював Володимир Целевич // Свобода. – 1935. – 17 лют. (чис. 6). – С. 5–8.
  11. Виборчий регулямін до сільських громадських рад / Володимир Целевич // Свобода. – 1934. – 14 січ. (чис. 2). – С. 6 ; 28 січ. (чис. 3). – С. 6 ; 4 лют. (чис. 4). – С. 6 ; 11 лют. (чис. 5). – С. 6.
  12. Віз і перевіз / Володимир Целевич // Свобода. – 1933. – 12 лист. (чис. 44). – С. 9.
Про полеміку з газетою “Народня справа” щодо партійної платформи УНДО.
  13. Всеукраїнський нац[іональний] конгрес : загрожене існування українського народу / Володимир Целевич // Свобода. – 1934. – 8 квіт. (чис. 13). – С. 4.
Зазначено про необхідність об'єднання і консолідації всіх українських сил задля існування української нації.
  14. Гряде демагогія, клевета й анархія / Володимир Целевич // Діло. – 1933. – 5 лип. (чис. 172). – С. 1.
Полемічна стаття щодо політичної спрямованості часописів видавничого концерну Івана Тиктора (“Новий час”, ”Наш прапор”, “Комар”, “Народня справа”).
  15. Гряде час національних держав / Володимир Целевич // Свобода. – 1934. – 8 лип. (чис. 5). – С. 2.
Йдеться про самовизначення націй – тобто кожний народ має право вирішувати свою долю.
  16. Грядуть вибори до сільських громадських рад : новий самоуправний закон / Володимир Целевич // Свобода. – 1934. – 7 січ. (чис. 1). – С. 6.
Про обмеження прав самоврядування та підготовки українського населення до виборів.
  17. До українських виборців : [звернення] / підп. Володимир Целевич // Діло. – 1935. – 4 верес. (чис. 235). – С. 1.
Звернення до українського населення взяти активну участь у виборах.
  18. З новим завзяттям до нової праці / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 17 квіт. (чис. 15). – С. 1.

19. Крик розпуки голодного й перенаселеного села : два маніфести польських 74-ох організацій і комуністів проти українців : з промови посла Володимира Целевича // Діло. – 1937. – 24 лют. (чис. 40). – С. 3.
Розглянуто питання земельної реформи у Східній Галичині. Поляки і комуністи виступають проти переходу землі в руки українського населення, яке проживає на етнічній території, бо це нібито вплине на безпеку їх держави.
20. Необхідність політики / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 24 квіт. (чис. 16). – С. 1.
Йдеться про політичні погляди української інтелігенції, зневіри в успіх політичної боротьби.
21. Нові часи нові завдання / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 12 черв. (чис. 22). – С. 1.
Про необхідність ведення політичної пропаганди української справи серед населення.
22. Один із елементів політики / Володимир Целевич // Діло. – 1927. – 24 квіт. (чис. 90). – С. 1–2.
Подано роз'яснення, що політика – це не лише наука, але і мистецтво, а також представлено критерії, яким має відповідати політик.
23. Пані Мілені Рудницькій у відповідь вияснення президії УНДО / за президію УНДО : Василь Мудрий (голова), Володимир Целевич (секретар) // Діло. – 1935. – 16 листоп. (чис. 307). – С. 4.
Полеміка стосовно програми партії УНДО.
24. Перед виборами до самоврядування на наших північних землях / Володимир Целевич // Діло. – 1930. – 9 лип. (чис. 149). – С. 1–2.
Йдеться про самоврядування на Волині. Про необхідність взяти участь у виборах, аби українці могли реально впливати на історію та сучасний стан.
25. Перед виборами до самоврядування на північно-західних землях / Володимир Целевич // Діло. – 1930. – 1 лип. (чис. 143). – С. 1–2.
Про необхідність законодавчого закріплення самоврядування на українських землях.
26. Підготовляймо вибори до повітових рад / Володимир Целевич // Свобода. – 1935. – 21 квіт. (чис. 15). – С. 2.
27. Після Народнього З'їзду / В. Ц. [Володимир Целевич] // Свобода. – 1932. – 10 квіт. (чис. 14). – С. 1.
Зазначено, що УНДО буде проводити політику згідно зі своєю програмою.
28. Політика і гроші : ведення політики вимагає великих грошових вкладів / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 22 трав. (чис. 19). – С. 1.
29. Політичні партії і їх значіння в житті народу / Володимир Целевич // Свобода. – 1933. – 28 трав. (чис. 20). – С. 6 ; 4 черв. (чис. 21). – С. 4–5 ; 11 черв. (чис. 22). – С. 6–7 ; 18 черв. (чис. 23). – С. 8–9 ; 2 лип. (чис. 25). – С. 6–7.

Подано роз'яснення поняття “партія”, зазначено необхідність існування політичних партій в державі.

30. Пропаганда, як засіб політичної боротьби / Володимир Целевич // Діло. – 1932. – 7 січ. (чис. 6). – С. 5.

31. Роля політики в житті нації / Володимир Целевич // Діло. – 1935. – 5 січ. (чис. 5). – С. 2–3.

Про завдання національної політики, роль політичних партій в житті українського народу.

32. Роля сойму та сенату в новій польській конституції / Володимир Целевич // Діло. – 1935. – 17 трав. (чис. 127). – С. 1–2.

33. Самоврядування / Володимир Целевич // Діло. – 1929. – 20 квіт. (чис. 88). – С. 4 ; 24 квіт. (чис. 91). – С. 3 ; 27 квіт. (чис. 94). – С. 2–3 ; 10 трав. (чис. 101). – С. 2 ; 16 трав. (чис. 106). – С. 2–3 ; 25 трав. (чис. 114). С. 2–3 ; 28 трав. (чис. 116). – С. 2–3 ; 1 черв. (чис. 120). – С. 2 ; 4 черв. (чис. 122.). – С. 2–3 ; 7 черв. (чис. 125). – С. 2–3 ; 8 черв. (чис. 126). – С. 2–3.

Подано статистику національного складу галицьких повітових рад.

34. Самоврядування : національний склад самоуправних репрезентацій / Володимир Целевич // Діло. – 1929. – 7 квіт. (чис. 77). – С. 1–2.

35. Світова й українська політика в 1931 р. / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 24 січ. (чис. 3). – С. 1.

Зазначено, що проблема української держави стала уже справою світової політики.

36. “Союз круглого стола”: (нові напрямні англійської внутрішньої політики) / Володимир Целевич // Діло. – 1929. – 3 лип. (чис. 145). – С. 3.

37. Справа самоврядування : законопроект про повітову репрезентацію і повітову виборчу ординацію в Краківському, Львівському, Станіславівському і Тернопільському воєводствах / Володимир Целевич // Діло. – 1929. – 29 берез. (чис. 69). – С. 4.

38. Сумерк сильних і великих : джерела сили й багатства великих держав висихають / Володимир Целевич // Свобода. – 1934. – 27 трав. (чис. 19). – С. 2.

Про орієнтацію великих держав на розбудову всіх ділянок народного господарства.

39. Урядовий законопроект про громадську самоуправу : новий урядовий законопроект про громадську і повітову самоуправу / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 31 січ. (чис. 4). – С. 2.

Йдеться про критику урядового законопроекту щодо прав галицьких громад і повітів та недопустимість скасування прав самоврядування.

40. Як має виглядати повітова самоуправа? / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 7 лют. (чис. 5). – С. 2.

Про проблеми повітового самоврядування та законодавче врегулювання даного питання.

41. Як має виглядати самоуправа міст? / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 21 лют. (чис. 7). – С. 4.
Про виборчі права українського міського населення.

Публікації соціально-економічної проблематики.

42. Галицькі повені регуляція рік / Володимир Целевич // Діло. – 1930. – 13 черв. (чис. 128). – С. 1 ; 15 черв. (чис. 130). – С. 1–2 ; 17 черв. (чис. 131). – С. 1–2 ; 18 черв. (чис. 132). – С. 1–2 ; 19 черв. (чис. 133). – С. 1 ; 20 черв. (чис. 134). – С. 1–2 ; 21 черв. (чис. 135). – С. 2.
Про господарську політику польського уряду, яка шкодить інтересам українського населення.
43. Господарське положення нації / Володимир Целевич // Свобода. – 1934. – 3 черв. (чис. 20). – С. 2.
Про господарське відродження української нації.
44. Значіння міст / Володимир Целевич // Свобода. – 1933. – 26 берез. (чис. 12). – С. 3.
Йдеться про значення сіл в історії розвитку міст та зростаюче зацікавлення в українізації міст.
45. Нові великі нещастя : повені рік, градобиття, неврожай, втрата сіна і т. п. / Володимир Целевич // Свобода. – 1933. – 16 лип. (чис. 27). – С. 2.
46. Громадські бюджети : значіння громадської самоуправи / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 18 груд. (чис. 47). – С. 1.
Про значення громадських бюджетів для культурного й господарського відродження українського народу.
47. Урльопи жовнів під час жнив / Володимир Целевич // Письмо з Просьвіти. – 1916 – Чис. 1. – С. 16–17.
Про правильне оформлення прохань військовиків про відпустку.
48. Чи українці мають хист до ремесла, торгівлі і промислу? / Володимир Целевич // Свобода. – 1933. – 2 квіт. (чис. 13). – С. 3.
Поінформовано про розквіт торгівлі, ремесла на українських землях в минулому і подано аналіз причин, які призвели до занепаду сучасних української торгівлі і ремесла.

Публікації політико-культурологічної проблематики.

49. Виняткове право на просторі 100. 000 квадратних км. : промови українських послів, виголошені 17 червня 1936 р. на пленумі сойму при обговоренні зміни розпорядку Президента Річипосполитої з 23 грудня 1927 р. про границі держави // Діло. – 1936. – 19 черв. (чис. 135). – С. 3–4.
С. 4 : Промова посла Володимира Целевича, щодо поправок до законопроекту та нормалізації польсько-українських відносин.
50. За територіяльну автономію для українських земель у Польщі : оживлена дискусія в соймовій комісії / без підп. // Діло. – 1937. – 24 груд. (чис. 283). – С. 3–4.

Посол Володимир Целевич виступив з питанням про те, що польський уряд недооцінює значення вирішення української проблеми. Повідомив що деякі міністерства проводять суперечливу, навіть негативну політику щодо українців, а це все впливає на нормалізацію польсько-українських взаємин.

51. Кольонізація українських земель—це не маловажна справа : посол Целевич відповідає польським послам // Діло. – 1938. – 25 січ. (чис. 16). – С. 7.
Зазначено про те, що “...кольонізація підриває можливості фізичного існування українського селянства і вслід за тим мусить викликати небезпечні ферменти серед українців. Полякам може лише дати невеличкі матеріальні користи, а нам і вам нанести великі політичні втрати”.
52. “Нормалізація” у теорії і практиці : демобілізація українського загалу та мобілізація польського / [Володимир Целевич?] // Діло. – 1936. – 12 груд. (чис. 280). – С. 1–2.
Зазначено : ”... польське громадянство не допускає думки, що порозуміння і співпраця, це значить – зичливий підхід також до української конструктивної праці, до розбудови також українських культурних і господарських цінностей і допущення також українців до голосу у правлінні краєм”.
53. “Нормалізація” у теорії і практиці : конкретні акти уряду за минулого півтора року / [Володимир Целевич?] // Діло. – 1936. – 11 груд. (чис. 279). – С. 1–2.
Йдеться про те, що зареєстровано деякі акти уряду на користь українського населення : стосовно двомовних написів, використання термінів “українській” і “руській” на рівноправних засадах та щодо заснування та розвитку українських товариств.
54. “Нормалізація” у теорії і практиці : післявоєнна національна політика. – Огляд спроб порозуміння від 1921 до 1935 року. – У чому ріжниця засадничого підходу українців та поляків до справи порозуміння / [Володимир Целевич?] // Діло. – 1936. – 10 груд. (чис. 278). – С. 1–2.
55. “Нормалізація” у теорії і практиці : Польща чи Росія?! – Передвоєнні спроби порозуміння / [Володимир Целевич?] // Діло. – 1936. – 9 груд. (чис. 277). – С. 1–2.
56. Політика міністерства справедливости : промова посла Володимира Целевича виголошена на бюджетовій комісії в дні 12 січня 1937 р. у дискусії над бюджетом міністерства справедливости / Володимир Целевич // Діло. – 1937. – 14 січ. (чис. 8). – С. 5 ; 16 січ. (чис. 9). – С. 3.
Йдеться про нормалізацію польсько-українських взаємин. З огляду на велике значення розвитку нормалізації відносин, уряд повинен усувати труднощі, які можуть його гальмувати.
57. Політичні злочини і політичні процеси : виймок з промови посла Володимира Целевича при дискусії над бюджетом міністерства судівництва в дні 23 січня 1936 р. / Володимир Целевич // Діло. – 1936. – 26 січ. (чис. 19). – С. 3.
Йдеться про політичні злочини і політичні процеси, що стосуються діяльності підпільної Організації українських націоналістів (ОУН). Розглянуто питання щодо закону про амністію та суті цього закону.

58. Проти регіональної політики : промова пос. Володимира Целевича, виголошена дня 21. січня ц. р. на бюджетовій комісії в дискусії над бюджетом міністерства внутрішніх справ / Володимир Целевич // Діло. – 1936. – 24 січ. (чис. 17). – С. 3–4.
Йдеться про нормалізацію польсько-українських відносин на території Галичини, завдяки чому політика стосовно українців в межах Польщі має стати єдиною у всій державі.
59. Становище УПР супроти польської армії : заява посла Володимира Целевича, виголошена 28 січня ц. р. в часі дискусії над бюджетом міністерства військових справ та відповідь міністра Каспшицького / Володимир Целевич // Діло. – 1938. – 1 лют. (чис. 22). – С. 3.
Про ставлення національних меншин і українського населення до армії і взагалі до військових справ держави.
60. Українська справа на порядку дня : промова посла Володимира Целевича // Діло. – 1938. – 26 січ. (чис. 17). – С. 7.
Зазначено необхідність вирішення української справи, адже українці хочуть спільно з польським народом налагодити дружні польсько-українські взаємини.
61. Чи українські емігранти, що втратили польське громадянство, можуть користати з амністії?! : інтерпретація одної постанови амністійного закону / пос. Володимир Целевич // Діло. – 1936. – 26 січ. (чис. 19). – С. 4.

Публікації культурно-просвітньої проблематики

62. Вислід шкільного плебісциту в Галичині / Володимир Целевич // Свобода. – 1933. – 12 лют. (чис. 6). – С. 4.
Йдеться про права української мови у школі.
63. Данина – й просвітні та гуманітарні інституції / Володимир Целевич // Письмо з Просвіти. – 1922. – 1 берез. (чис. 11–12). – С. 96–97.
Про звільнення від податків просвітніх, культурних і громадських організацій.
64. Закладаймо безплатні інформаційні бюро правної поради / Володимир Целевич // Письмо з Просвіти. – 1916. – Чис. 1. – С. 14–16.
Зазначено необхідність боронити права української мови.
65. Не можна мовчати : з приводу духової кризи нашої молоді / Володимир Целевич // Діло. – 1933. – 3 черв. (чис. 141). – С. 1.
Зазначено, що “...молодь, а в першу чергу академічна молодь, – це у кожного народу найбільше лицарська, шляхотна, моральна, ідеалістично настроєна і здатна на жертву частина суспільности...”
66. Невикористані можливості в ділянці громадської самоуправи / Володимир Целевич // Діло. – 1930. – 20 квіт. (чис. 87). – С. 6–7.
Про допомогу українських громадських рад українським товариствам і установам.
67. Треба протидіяти / Володимир Целевич // Діло. – 1933. – 17 черв. (чис. 154). – С. 1.
Йдеться про те, що однією з причин духовної кризи української молоді є “аморальний націоналізм” Дмитра Донцова, пропагований у Галичині

“революційною літературою”, а також негативна політична спрямованість частини національної преси, зосередженої у руках видавця Івана Тиктора. Це все дезорганізовує молодь, руйнуючи її етичні принципи й поняття честі.

68. Трагедія середущого і молодого покоління / Володимир Целевич // Діло. – 1933. – 28 черв. (чис. 165). – С. 1 ; 29 черв. (чис. 166). – С. 1–2 ; 30 черв. (чис. 167). – С. 1–2 ; 1 лип. (чис. 168). – С. 1–2 ; 3 лип. (чис. 170). – С. 1–2.

Розглянуто проблему безробіття української інтелігенції.

69. Шкільний плебісцит : українське громадянство й нові шкільні закони / Володимир Целевич // Свобода. – 1932. – 11 верес. (чис. 34). – С. 1.

Йдеться про те, що розбудова українського шкільництва є однією з головних підстав для існування і розвитку української нації.

Упоряд. К. Костишина.